

*Стефанчишен Р. В.,
доктор філософії в галузі права*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Стаття присвячена визначенню трансформації діяльності щодо запобігання корупції в умовах воєнного стану. Зазначено, що з моменту впровадження правового режиму воєнного стану частка антикорупційних заходів була повністю скасована або суттєво обмежена. Послаблення антикорупційних заходів під час дії правового режиму воєнного стану перетворились на значні корупціогенні фактори, що підвищили корупційні ризики, зловживання публічними службовцями своїми повноваженнями, а тому мали забезпечуватись належними запобіжними вимогами пропорційності. Водночас, тривалість дії воєнного стану, опосередкувала потребу перегляду підходу до застосування антикорупційних заходів.

Встановлено, що з 2023 року було адаптовано наявні антикорупційні механізми до вимог воєнного стану. Про це свідчить: розширення переліку суб'єктів декларування; відновлення дотримання вимог фінансового контролю; детермінація понять, що виникли внаслідок дії правового режиму воєнного стану. Звернуто увагу на те, що продовжено подальше удосконалення антикорупційної діяльності в цілому: удосконалено засади функціонування Національного антикорупційного бюро України та внесено зміни до антикорупційного законодавства. Виділено та проаналізовано ряд нових антикорупційних механізмів, яких було реалізовано протягом останнього часу – механізм виявлення корупції через інтенсифікацію та заохочення викривачів корупції, що в сукупності сприятиме зменшенню цього явища як в період воєнного стану, так і після його припинення; функціонування Реєстру прозорості, що відображає інформацію про суб'єктів лобіювання та їх звітність.

Акцентовано увагу на тому, що тривалий час в Україні були відсутні нормативні підстави оновлення антикорупційної політики. Примітно, що незважаючи на дію правового режиму воєнного стану було прийнято оновлений концепт антикорупційної політики та розроблено план реалізації заходів антикорупційної політики. Питання впливу воєнного стану прямо практично нівелюються в Державній антикорупційній програмі, за виключенням таких аспектів як: необхідність врегулювання питання набуття статусу викривачів військовослужбовцями, забезпечення належними каналами подання повідомлень та забезпечення заходів правового та іншого захисту таких викривачів як в умовах воєнного стану, так і після його припинення чи скасування; виділення в якості проблеми в сфері оборони – непрозорого та неефективного користування та розпорядження землями оборони, об'єктами нерухомості в оборонно-промисловому комплексі, а також надлишковим рухомим військовим майном, об'єктами інтелектуальної власності тощо.

Встановлено, що окремим вектором змін в сфері запобігання корупції є приділення збільшеної уваги сектору оборони, де потенційно збільшені корупційні ризики в період дії правового режиму воєнного стану.

Ключові слова: правовий режим воєнного стану, антикорупційна політика, запобігання корупції, інституційне забезпечення, фінансовий контроль.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільних відносин є ряд факторів, які юридично детермінують трансформацію основоположних засад правових регуляторів. Не виключенням є діючий в Україні правовий режим воєнного стану. Тривалий час, питання запобігання корупції оновлювались на нормативному рівні. Натомість з 24 лютого 2022 року, Українська держава функціонує в умовах воєнного стану. За таких умов, властивості правового режиму воєнного стану та вплив на усталені управлінські регулятори мають бути доктринально опрацьованими, включаючи вплив на антикорупційну діяльність. З моменту запровадження в Україні правового режиму воєнного стану діяльність щодо запобігання корупції постійно змінюється з врахуванням потреб правозастосування та виконання завдань, взятих Україною в межах євроінтеграції. Тому, обрана проблематика є актуальною та безумовно доречною.

Стан дослідження. Наукові праці, що пов'язані із правовим режимом воєнного стану, особливо зросли із введенням такого режиму в Україні, проте завжди це явище викликало науковий інтерес. Зокрема, такі питання стали предметом наукових робіт таких вчених як Ю. Битяк, Т. Василець, В. Гарашук, О. Костенко, С. Кузниченко, О. Кузьменко, П. Лютіков, О. Малько, В. Опришко, І. Паламар, С. Петров, М. Тищенко, В. Шишкін та ін. Проте, актуальність дослідження запобігання корупції в умовах дії правового режиму воєнного стану не втрачає своєї актуальності, з огляду на події, що відбуваються сьогодні.

Мета статті – дослідити трансформацію діяльності щодо запобігання корупції в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Первинно, з моменту впровадження правового режиму воєнного стану частка антикорупційних заходів була повністю скасована або суттєво обмежена. Наприклад: було зупинено обов'язкове декларування у відповідності до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022 р. [1]. Окрім того, в розділі XIII «Прикінцеві положення» Закону України «Про запобігання корупції» посадових осіб звільнено від обов'язку зазначати в декларації об'єктів декларування, обмежено дію обмеження щодо одержання подарунків, зупинено дію обмеження займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України щодо державних службовців (крім державних службовців категорії «А»), посадових осіб місцевого самоврядування (крім посадових осіб, посади яких віднесені до першої – третьої категорій) тощо [2]. Необхідно враховувати й роз'яснення НАЗК означеного періоду щодо оновлених поло-

жень антикорупційного законодавства при наступному поданні декларацій різного виду. Зокрема, щодо декларування відомостей про майно у разі його знищення внаслідок бойових дій під час збройної агресії російської федерації проти України [3].

Очевидно, що наведені послаблення або взагалі скасування дії антикорупційних заходів під час дії правового режиму воєнного стану перетворились на значні корупціогенні фактори, що підвищили корупційні ризики, зловживання публічними службовцями своїми повноваженнями, а тому мали забезпечуватись належними запобіжними вимогами пропорційності. Водночас, тривалість дії воєнного стану, опосередкувала потребу перегляду підходу до застосування антикорупційних заходів. У результаті, 20 вересня 2023 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» [4]. Вказаним нормативно-правовим актом встановлено такі положення: здійснення заходів фінансового контролю, зокрема подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відновлюється у повному обсязі та здійснюється з урахуванням визначних особливостей; тимчасово Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування з урахуванням таких особливостей: 1) у відкритому доступі не відображаються декларації, подані окремими суб'єктами декларування, у тому числі якщо відповідні декларації були подані до початку проходження військової служби, призначення на посади; 2) Національне агентство з питань запобігання корупції уповноважено вилучати з відкритого доступу декларації на підставі письмового подання керівника (заступника керівника) державного органу, у якому проходить службу (працює) відповідний суб'єкт декларування або який уповноважений вести облік таких суб'єктів, письмового подання сільського, селищного, міського голови або секретаря сільської, селищної, міської ради, голови (заступника голови) районної у місті ради, районної, обласної ради, у якій проходить службу (працює) або виконує повноваження відповідний суб'єкт декларування; з дня, наступного за днем припинення або скасування воєнного стану, Національне агентство з питань запобігання корупції має забезпечити відкритий доступ до декларацій; на період до припинення або скасування воєнного стану визначені суб'єкти декларування мають право не зазначати в декларації відомості щодо об'єкта, що є місцем їх фактичного проживання та/або місцем фактичного проживання членів їх сім'ї, а також відомості про місце фактичного проживання або поштову адресу, на яку суб'єкту декларування Національним агентством з питань запобігання корупції може бути надіслано кореспонденцію [4]. Позитивним також є встановлення статусу засобів індивідуального захисту, дрони та їх аналоги з комплектуючими елементами, індивідуальні засоби спостереження та розвідки, оптико-електронні системи та вогнепальна зброя з комплектуючими документами, отримані військовослужбовцями під час дії правового режиму воєнного стану як таких, що не підлягають декларуванню [4].

Можна констатувати, що таким чином було адаптовано наявні антикорупційні механізми до вимог воєнного стану. Про це свідчить і розширення переліку суб'єктів декларування. Так,

«посадовою особою юридичної особи публічного права» як суб'єкта декларування визнається «...голова та член наглядової ради, ради директорів, виконавчого органу, комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), ліквідатор, керівник, заступник керівника, головний бухгалтер, корпоративний секретар такої юридичної особи публічного права, а також особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, та її заступники, голова та члени іншого органу управління юридичної особи (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або статутом юридичної особи публічного права [4]; до суб'єктів декларування також віднесено склад штатних військово-лікарських комісій, голови та члени лікарсько-консультативних і медико-соціальних експертних комісій, а також голови, їх заступники, члени та секретарі позаштатних постійно діючих військово-лікарських і лікарсько-льотних комісій [4], посадових та службових осіб Рахункової палати [5], службовців Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [6], голів та членів експертних команд з оцінювання повсякденного функціонування особи, а також голів, їх заступників, членів та секретарів позаштатних постійно діючих військово-лікарських і лікарсько-льотних комісій [7], які для цілей антикорупційного законодавства визначаються як особи прирівняні до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

З моменту переоцінки дієвості антикорупційних заходів в період дії воєнного стану в подальшому було не тільки реанімовано заходи фінансового контролю, але й продовжено подальше удосконалення антикорупційної діяльності в цілому. Наприклад, удосконалено засади функціонування Національного антикорупційного бюро України шляхом прийняття Закону України «Про внесення зміни до статті 5 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо посилення інституційної спроможності Національного антикорупційного бюро України» [8]; внесено зміни до Закону України «Про запобігання корупції» в частині приведення його окремих положень до висновків та рекомендацій Європейської Комісії щодо України [9].

В період дії правового режиму воєнного стану було реалізовано ряд нових антикорупційних механізмів. Наприклад, у постійну (промислово) експлуатацію було прийнято інформаційно-комунікаційну систему «Єдиний портал повідомлень викривачів» з 00 год 00 хв 06.09.2023 року [10]. Портал є інформаційно-комунікаційною системою, що має комплексну систему захисту інформації та, який спрямований на забезпечення обміну даними з викривачем за допомогою мережі Інтернет, збирання, зберігання, використання, захист, облік, пошук, узагальнення повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень, а також іншої інформації, в тому числі про статус викривачів, стан та результати розгляду їх повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень [11]. Таким чином, запрацював дієвий механізм виявлення корупції, що в сукупності сприятиме зменшенню цього явища як в період воєнного стану, так і після його припинення.

Вагомим кроком став запуск Реєстру прозорості, що відображає інформацію про суб'єктів лобіювання та їх звітність. Примітним є те, що Реєстр прозорості ведеться НАЗК українською та англійською мовами з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до національних стан-

дартів. Відомості, які суб'єкт лобіювання подає до Реєстру зберігаються та автоматично оприлюднюються у його публічній частині, крім інформації з обмеженим доступом (наприклад: реєстраційний номер облікової картки платника податків, серія та номер документа, що посвідчує особу, адреси задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання (перебування), номери телефонів та адреси електронної пошти фізичної особи) [12]. Слід зазначити, що група держав Ради Європи проти корупції (GRECO) оприлюднила 24-й щорічний Звіт «Антикорупційні тренди, виклики та найкращі практики в Європі та США», де значна увага приділяється інституту лобіювання. GRECO закликала уряди країн-учасниць ухвалити більш суворі правила для запобігання корупції та сприяння доброчесності в органах влади, зокрема, щодо лобіювання та контактів з третіми сторонами. В свою чергу, виконання рекомендацій GRECO є важливим аспектом для побудови доброчесної влади та справедливого суспільства. На євроінтеграційному шляху України вкрай важливо продовжувати реалізацію антикорупційної політики, важливим напрямком якої є становлення інституту доброчесного лобіювання і в період дії правового режиму воєнного стану [13].

Тривалий час в Україні були відсутні нормативні підстави оновлення антикорупційної політики. Примітно, що незважаючи на дію правового режиму воєнного стану було прийнято оновлений концепт антикорупційної політики та розроблено план реалізації заходів антикорупційної політики. Так, Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки», якого прийнято 20 червня 2022 року визначено не лише основоположні засади антикорупційної політики, але й встановлено механізми її якісного виконання [14]. Для практичного втілення встановлених у законодавстві положень щодо антикорупційної політики було прийнято Державну антикорупційну програму на 2023–2025 роки. [15]. Питання впливу воєнного стану прямо практично нівелюються в Державній антикорупційній програмі, за виключенням таких аспектів як: необхідність врегулювання питання набуття статусу викривачів військовослужбовцями, забезпечення належними каналами подання повідомлень та забезпечення заходів правового та іншого захисту таких викривачів як в умовах воєнного стану, так і після його припинення чи скасування; виділення в якості проблеми в сфері оборони – непрозорого та неефективного користування та розпорядження землями оборони, об'єктами нерухомості в оборонно-промисловому комплексі, а також надлишковим рухомим військовим майном, об'єктами інтелектуальної власності; неконтрольоване споживання пального, яке закуповується для потреб Збройних Сил; констатація низького рівня забезпечення житлом військовослужбовців та членів їх сімей [15].

Щодо здійснення координації у реалізації заходів антикорупційної політики, то це зобов'язання-НАЗК полягає у налагодженні взаємодії між виконавцями, надання їм методичної, консультаційної допомоги, сприянні [16]. Матеріальне забезпечення реалізації заходів антикорупційної політики також врегульовано на нормативному рівні. Відповідно, механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті на здійснення заходів з реалізації антикорупційних стратегій за бюджетною програмою «Реалізація антикорупційних стратегій».

Окремим вектором змін в сфері запобігання корупції є приділення збільшеної уваги сектору оборони, де потенційно збільшені корупційні ризики в період дії правового режиму воєнного стану. Так, діяльність щодо запобігання та протидії корупції в системі Міноборони в умовах воєнного стану потребує підвищення ефективності, системності та особистої відповідальності керівників за дотримання антикорупційного законодавства, недопущення корупційних правопорушень, які наносять матеріальні та репутаційні збитки, а також негативно впливають на рівень довіри з боку суспільства. За таких умов, відповідальність за стан антикорупційної роботи покладається на командирів (начальників) усіх рівнів, а також уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання і виявлення корупції, які визначені (призначені) в структурних підрозділах апарату Міністерства оборони України, Державній спеціальній службі транспорту, органах військового управління, військових частинах, установах, закладах та організаціях Збройних Сил України, підприємствах, установах і організаціях, які належать до сфери управління Міністерства оборони України.

В якості пріоритетних напрямів запобігання та виявлення корупції в системі Міноборони в умовах воєнного стану визнано: забезпечення виконання державної антикорупційної програми з реалізації Антикорупційної стратегії; належне використання фінансових і матеріальних ресурсів, спрямованих на виконання завдань оборони держави й відбиття військової агресії РФ проти України в умовах воєнного стану, усунення умов для виникнення корупційних ризиків в ході забезпечення Збройних Сил України; недопущення корупційних правопорушень, пов'язаних в першу чергу, з вимаганням, отриманням неправомірної вигоди (хабарництвом), зловживанням службовим становищем, невідворотність притягнення до відповідальності і покарання посадових (службових) осіб за скоєння таких злочинів; забезпечення доброчесності, дієвості та ефективної роботи уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції; дотримання особовим складом Кодексу доброчесної поведінки та професійної етики військових посадових осіб, державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, виявлення колаборантів тощо [17].

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що з моменту впровадження правового режиму воєнного стану частка антикорупційних заходів була повністю скасована або суттєво обмежена. Водночас, тривалість дії воєнного стану, опосередкувала потребу перегляду підходу до застосування антикорупційних заходів. Встановлено, що з 2023 року було адаптовано наявні антикорупційні механізми до вимог воєнного стану. Про це свідчить: розширення переліку суб'єктів декларування; відновлення дотримання вимог фінансового контролю; детермінація понять, що виникли внаслідок дії правового режиму воєнного стану. Звернуто увагу на те, що продовжено подальше удосконалення антикорупційної діяльності в цілому: удосконалено засади функціонування Національного антикорупційного бюро України та внесено зміни до антикорупційного законодавства. Виділено та проаналізовано ряд нових антикорупційних механізмів, яких було реалізовано протягом останнього часу.

Література:

1. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20/ed20220303#Text>.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
3. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю в умовах воєнного стану (подання декларації, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента, проведення перевірок) від 07.03.2022 р. № 4. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/roz-yasnennya-4-vid-07-03-2022-shhodo-zastosuvannya-okremykh-polozhen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-korupsiyi-stosovno-zahodiv-finansovogo-kontrolyu-v-umovah-voennogo-stanu-podannya-deklaratsiyi-p/>
4. Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану: Закон України від 20.09.2023 р. № 3384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-20#n8>
5. Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України: Закон України від 30.10.2024 р. № 4042. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4042-20#n363>
6. Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках: Закон України від 22.02.2024 р. № 3585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3585-20#n2057>
7. Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану: Закон України від 20.09.2023 р. № 3384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-20#n8>
8. Про внесення змін до статті 5 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо посилення інституційної спроможності Національного антикорупційного бюро України: Закон України від 08.12.2023 р. № 3502-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3502-20#Text>
9. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо приведення окремих положень у відповідність до висновків Європейської Комісії щодо України: Закон України від 08.12.2023 р. № 3503-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3503-20?lang=uk#Text>
10. Про початок роботи Єдиного порталу повідомлень викривачів: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 31.08.2023 р. № 190/23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0190884-23#Text>
11. Про затвердження Порядку ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 03.01.2023 р. № 1/23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-23#Text>
12. Деякі питання створення та функціонування Реєстру прозорості: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2024 р. № 1175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2024-%D0%BF#Text>
13. До кінця року НАЗК планує запустити Реєстр прозорості для лобістів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3875107-dokinka-roku-nazk-planue-zapustiti-reestr-prozorosti-dla-lobistiv.html>
14. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022 р. № 2322- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#n20>
15. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>
16. Про затвердження Порядку координації реалізації Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки та Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 14.07.2023 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1242-23#Text>
17. Організаційно-методичні вказівки з питань запобігання та виявлення корупції в діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України в умовах воєнного стану в 2023 році: (резолуція Міністра оборони України від 10.01.2023 за № 40462/з/3-2022. URL: https://www.mil.gov.ua/content/corruption/org_metod_vkazivky_antucorup_2023.pdf

Stefanchyshen R. Transformation of corruption prevention activities under martial law

Summary. The article is devoted to defining the transformation of activities to prevent corruption under martial law. It is noted that since the introduction of the martial law legal regime, the share of anti-corruption measures has been completely abolished or significantly limited. The weakening of anti-corruption measures during the martial law legal regime turned into significant corruption-prone factors that increased corruption risks, abuse of power by public servants, and therefore had to be provided with appropriate preventive proportionality requirements. At the same time, the duration of martial law mediated the need to revise the approach to the application of anti-corruption measures. It is established that since 2023, existing anti-corruption mechanisms have been adapted to the requirements of martial law. This is evidenced by: expanding the list of declaration subjects; restoring compliance with financial control requirements; determining the concepts that arose as a result of the martial law legal regime. Attention was drawn to the fact that further improvement of anti-corruption activities in general continued: the principles of the functioning of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine were improved and amendments were made to the anti-corruption legislation. A number of new anti-corruption mechanisms that have been implemented recently were identified and analyzed – a mechanism for detecting corruption through intensification and encouragement of whistleblowers, which in aggregate will contribute to reducing this phenomenon both during the period of martial law and after its termination; the functioning of the Transparency Register, which reflects information about lobbying entities and their reporting. Attention was emphasized that for a long time in Ukraine there were no regulatory grounds for updating anti-corruption policy. It is noteworthy that despite the legal regime of martial law, an updated concept of anti-corruption policy was adopted and a plan for implementing anti-corruption policy measures was developed. The issues of the impact of martial law are practically leveled out in the State Anti-Corruption Program, with the exception of such aspects as: the need to regulate the issue of acquiring the status of whistleblowers by military personnel, providing appropriate channels for submitting reports and ensuring measures of legal and other protection for such whistleblowers both under martial law and after its termination or cancellation; highlighting as a problem in the defense sector – non-transparent and inefficient use and disposal of defense lands, real estate in the defense-industrial complex, as well as excess movable military property, intellectual property, etc.

It has been established that a separate vector of changes in the field of corruption prevention is paying increased attention to the defense sector, where corruption risks are potentially increased during the period of the martial law legal regime.

Key words: martial law legal regime, anti-corruption policy, corruption prevention, institutional support, financial control.